

ВЛИЯНИЕ НА ЕПИДЕМИЯТА ОТ COVID-19 ВЪРХУ РЕШЕНИЯТА НА МЕНИДЖЪРА В БИБЛИОТЕКАТА НА МЕДИЦИНСКИ УНИВЕРСИТЕТ – ПЛЕВЕН

Габриел Георгиев

Медицински университет, Плевен

Университет по библиотекознание и информационни технологии

Резюме: Епидемията от COVID-19 наложи вземането на някои решения в библиотеката на Медицинския университет в град Плевен (МУ–Плевен), адекватни за нормалното функциониране на институцията, доказвайки правилността на прилаганите управленски подходи. Преди кризата бе устроен дигитален център, в който стартира процесът по дигитализация; създадена бе Facebook страница и бе внедрена автоматизирана библиотечно-информационна система. По време на пандемията създадохме профили в ORCID, GOOGLE SCHOLAR и BPOS, заработихме дистанционно. Посредством наблюдателно проучване доказваме значението на управленските решения преди и по време на пандемията от COVID-19, като се стига до извода, че те имат положително влияние върху развитието на университетската библиотека.

Ключови думи: управление, решения, проект, дигитални услуги, библиотека при Медицински университет – Плевен, COVID-19.

Въведение

Обявената от Световната здравна организация (СЗО) пандемия се оказва огромно предизвикателство пред библиотеките в световен мащаб. Библиотечният мениджър единствен има поглед върху цялостната работа на библиотеката. Негова е ролята тази система да функционира пълноценно не само по време на екстремна ситуация, а и преди и след това. Ръководителят е основен фактор в развитието и правилното функциониране на институцията, като за целта трябва да е добре информиран, мотивиран и да осъществява непрекъснат контрол. Библиотеката под негово ръководство има минало, настояще и основното – бъдеще. Мотивите за провеждане на това наблюдателно проучване са непосредственото влияние на COVID-19 върху взетите от мениджъра на библиотеката на МУ – Плевен решения [1]. Целта на изследването е да ни убеди в правотата на решенията, взети преди и по време на пандемията. В професионалната литература има много мнения какви мерки трябва да се вземат по време на епидемия, както

и примери за взети мерки в миналото, които оказват важна роля в настоящата напрегната обстановка.

Методология на изследването

Целта на настоящото проучване е да докаже ефективността и смисъла на влиянието на епидемията от COVID-19 върху решенията на мениджъра на библиотеката на МУ – Плевен. Методологията представлява наблюдателно проучване, базирано на времеви период преди и по време на пандемията от COVID-19¹. Изследването притежава две основни техники: естествено наблюдение и наблюдение на участника. Спрели сме се на първото (естествено наблюдение), тъй като смятаме, че то отговаря на поставените задачи. Идеята е да докажем, че решенията, взети в библиотеката на МУ – Плевен, са правилни, като хипотезата е, че има причинно-следствена връзка между решенията и постигнатите резултати. При техниката, която сме избрали – естествено наблюдение, изследователят само наблюдава изследваните теми, без да става част от тях.

Важно е да знаем, че всяко изпълнено решение има своята положителна страна. Библиотеката на МУ – Плевен е модерна, съвременна културна институция с добре развита структура и иновативни методи на управление. Проучен бе опитът на много библиотеки както в страната, така и в чужбина. Проследихме техните методи на управление, почерпихме от препоръките на IFLA, UNESCO, EBLIDA и ALA, като отчетохме влиянието им за развитието на библиотечно-информационните науки, изследвания и практики по света. Достигнахме до извода, че *влиянието на взетите мениджърски решения в библиотеката на МУ – Плевен преди и по време на епидемиологичната обстановка имат решаваща роля за успешното функциониране на институцията в условията на COVID-19, а и в дългосрочен план.*

Направеното наблюдателно проучване е пречупено през призмата на причинно-следствената връзка², като в конкретния случай виждаме как едно решение влияе пряко върху следващо, предизвиквайки положителен резултат.

Резултати и изводи от изследването

Разглежданият период обхваща времето преди пандемията и времето на самата пандемия, която още, за съжаление, не е отминала.

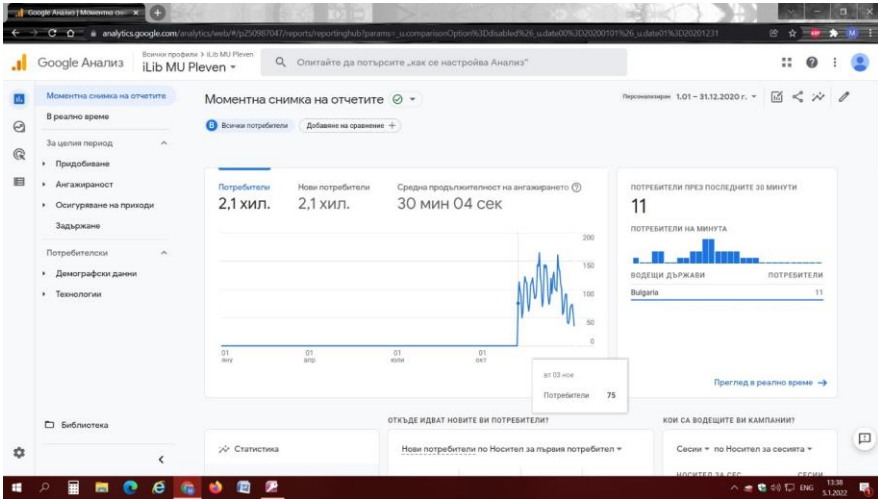
Преди пандемията

1. Закупен е скенер „Bookeye – 4“ през март 2012 г. Тогава реално стартира дигитализацията в библиотеката. След спечелване на проект по оперативна програма „Регионално развитие“ на ЕК внимателно проучихме обръщаемостта и използваемостта на отделните библиотечни фондове и взехме решение да се дигитализират учебници и учебни помагала, необходими за осигуряването на учебния процес и за опазването на книжните колекции. Базирахме се на виждането на М. Бук от Орегонския държавен университет, САЩ, за управлението на дигиталните ресурси в академичните библиотеки.³ Имаме предвид, че библиотеките трябва да подкрепят всички дейности на университета като институция, което и изпълнихме. Естествено, процесът по дигитализация се изпълнява в съответствие със Закона за авторското право и сродните му права на Република България (ЗАПСП) [2]. Този процес на цифровизация на документални източници продължава и до днес, като оказва изключително положително влияние по време на неprisъственото обучение поради пандемията от COVID-19.

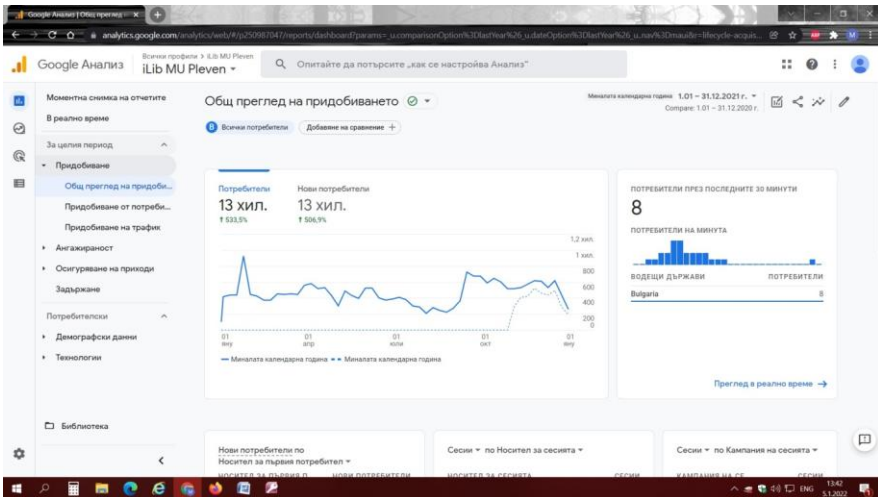
Таблица 1. Брой на посещенията на място в библиотеката

Година	Брой посещения на място в библиотеката
2019 г.	44 158
2020 г.	10 572
2021 г.	13 589

От таблица 1 се вижда, че в първата година на пандемията физическите посещения намаляват четири пъти. Вероятната причина за това е, че от една страна, читателите изпитват страх да посещават публични места, а от друга, се съобразяват с наложените мерки за безопасност. През 2021 г. имаме леко увеличаване на посещенията в библиотеката, което е вследствие на взети правилни управленски решения. Посещенията на дигиталната библиотека вече в условия на пандемия през 2020 г. са 2100 (фиг. 1), докато през 2021 г. се увеличават на 13 000 (фиг. 2). Това увеличение е резултат на причинно-следствената връзка между дигитализацията и дистанционното обслужване. Данните за потреблението са изведени от Google Анализ.

Фиг. 1. Посещения в дигиталната библиотека за 2020 г.

Фиг. 2. Посещения в дигиталната библиотека за 2021 г.

Приемаме, че процесът по дигитализация на фонда е едно далновидно мениджърско решение.

2. Създаване на Facebook страница (The-library-of-MU-Pleven-Библиотека-на-МУ-Плевен) на библиотеката през 2014 г. Тя служи за изнасяне на факти за случващи се събития в библиотеката, има опция за диалог с библиотекаря и в нея се публикуват кориците на новодигитализираните книги. Това е особено важно решение в

условията на пандемия, тъй като в настоящия момент чрез Facebook страницата на библиотеката читателите ни са запознати отдалечено със случващото се в институцията, имат реална представа за дигитализираната литература и непрекъснат отдалечен диалог с библиотекаря. Facebook страницата дава интересна информация, която е база за анализи и оценки.

3. Внедрена в библиотеката на МУ – Плевен автоматизирана библиотечно-информационна система E-Lib Prima с онлайн достъп до дигиталното съдържание и читателския картон посредством потребителско име и парола. В периода 2012 – 2013 г. с финансиране по оперативна програма „Регионално развитие“ техниката, софтуерът и библиотечната система са изцяло обновени и модернизирани, което позволява предлагането на съвременни пълноценни услуги за студенти, преподаватели и специалисти в областта на медицината. Нашите цели бяха и си остават:

- Да осигурим достъп 24/7 до услугите на библиотеката;
- Да дадем възможност на потребителите сами да избират кога, откъде и как да използват библиотеката;
- Да осигурим възможно най-много информация за темите, които ги интересуват;
- Да им предоставим средства да организират свой виртуален дневник;
- Да участваме активно в общността библиотека – читатели;
- Да дадем възможност на читателите да ползват най-модерните средства по най-удобен начин;
- Да бъдем най-модерната библиотека;
- Да се гордеем с нашата библиотека.

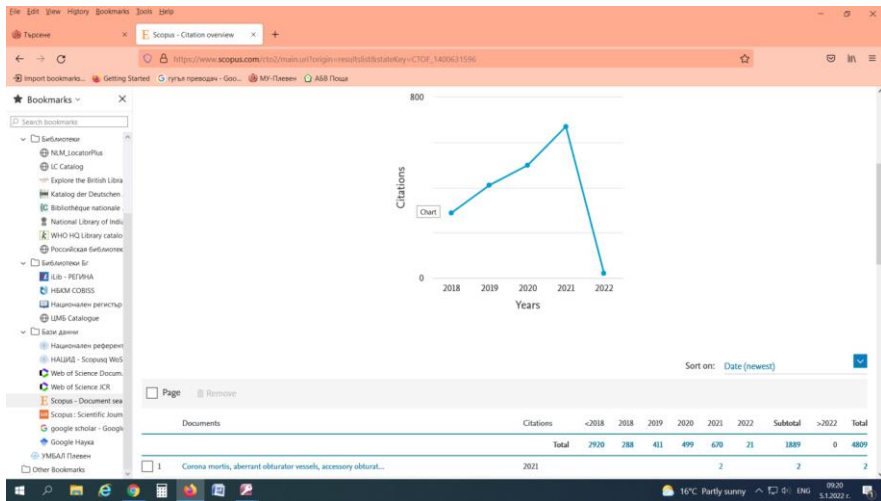
По време на пандемията

1. Създаване на профили на преподавателите от МУ– Плевен в:

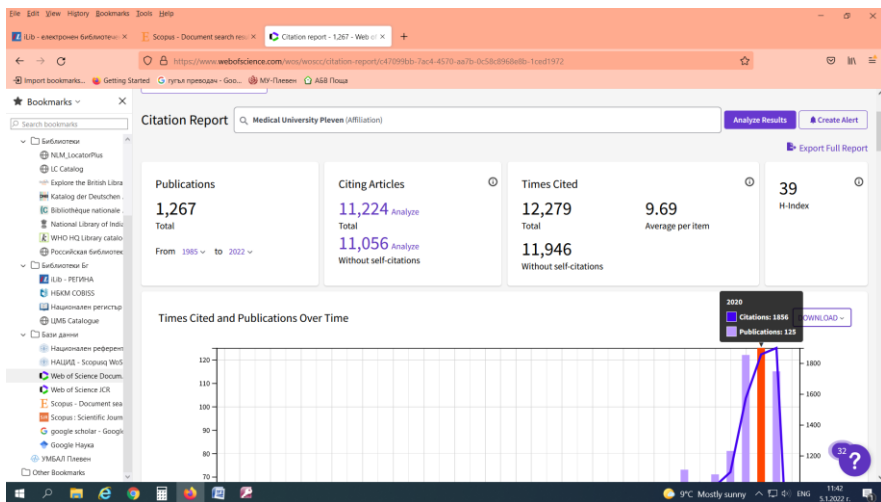
- ORCID – това е организация с нестопанска цел, която се издържа от таксите на членуващите страни. Управлява се от Съвет на директорите. Идеята е всички, които участват в научни изследвания, стипендии и иновации, да са уникално свързани⁴;
- GOOGLE SCHOLAR – това е специализирана търсачка на научна литература: рецензирани публикации, научни разработки, книги, резюмета, статии и др.⁵;

- **BULGARIAN PORTAL FOR OPEN SCIENCE** – това е българският портал за отворена наука. Представява хранилище, което има за цел да осигурява видимост и достъп до публикации с висока научна стойност⁶.

Вследствие на създаването на тези профили се повиши видимостта на публикациите на нашите автори. Причинно-следствената връзка показва следното: цитиранията в наукометричната база данни (БД) Scopus от 499 през 2020 г. стават 670 през 2021 г. (фиг. 3).

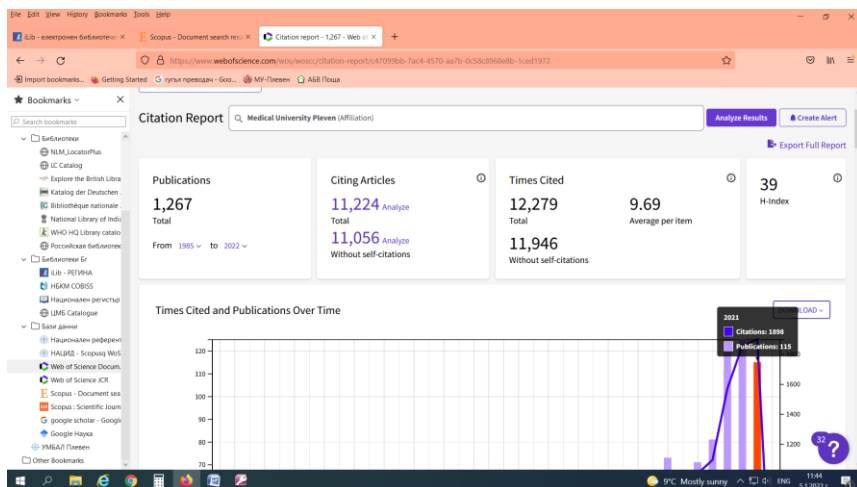

Фиг. 3. Графика на нарастването на цитиранията в Scopus, 2020 – 2021 г.

Фиг. 4. Графика на цитиранията в WOS, 2020 г.

В WOS (Web of Science) от 1856 броя през 2020 г. стават 1898 броя през 2021 г. (фиг. 4 и 5).

Фиг. 5. Графика на цитиранията в WOS, 2021 г.

Това показва значителен ръст на цитируемост, особено в БД Scopus. Взетото решение да се създадат профили на преподавателите от МУ – Плевен в периода на неприсъственото обучение поради епидемичната обстановка, оказва благоприятно влияние върху ефективността на библиотеката и респективно върху задоволеността на информационните потребности на нейните читатели. Налице е и причинно-следствена връзка между двете събития – създаване на профили на изследователите и повишаване на видимостта на тяхната научна продукция и цитируемост.

2. Подготовка за инвентаризация на библиотечните фондове и колекции

По време на епидемията от COVID-19 служителите на библиотеката имаха възможност да се подготвят за инвентаризация. Традиционно тя се извършва за две седмици през месец август на 25% от целия фонд. Във времето, което се осигури в периода на неприсъствено обучение в университета, инвентаризацията премина по-оперативно, за една седмица, като през втората седмица успешно се постигна и задачата фондът да бъде подреден и прочистен. Видни са причинно-следствената връзка и доброто решение.

3. Дистанционна работа

По време на първата епидемиологична вълна в библиотеката на МУ – Плевен оставаха физически на работното си място само по един човек и директорът на библиотеката. През този период останалите членове на екипа, които не бяха дежурни, работеха дистанционно. Библиотеката придоби нужната гъвкавост и бързо се адаптира към дистанционната работа. Много активно се работи по ретроконверсията, едно от нещата, с които бяхме изостанали. Но най-голямо влияние се оказва върху обслужването. Библиотеката така се реорганизира, че позволи отдалечен достъп до всички свои ресурси – дигитални ресурси, виртуално общуване и читателски картони. Освен това виртуално се проследява движението на заетата литература.

Таблица 2. Бройки на заетата литература

Година	Заета литература
2019 г.	90 339
2020 г.	49 843
2021 г.	56 406

Таблица 2 показва бройките на заетата литература преди и по време на пандемията. Ако сравним таблица 1 и таблица 2, ще видим, че те са в пряка правопрпорционална зависимост. През 2019 г., преди пандемията, има най-много посещения и заета литература; през 2020 г. бройката рязко намалява и през 2021 г. има леко увеличение.

Отчитаме предимството на взетите решения – колкото повече дигитални ресурси имаме, толкова по-задоволени ще бъдат нашите потребители. Всяко предприето действие преди и по време на пандемията има положително отражение върху работата на библиотеката, като е видима причинно-следствена връзка.

Заклучение

Направеното наблюдателно проучване доказва тезата, че когато се вземе едно управленско решение, то има последици, т.е. библиотечният мениджър трябва винаги да осмисля и насочва решенията си в положителна и перспективна за библиотеката посока. Всяко решение преди или по време на пандемията от своя страна оказва влияние – има причинно-следствена връзка, която в нашия случай е благоприятна и може да представлява интерес и за други библиотеки.

Бележки

¹ **Razlika** mezhdur experimentalno i nablyudatelno prouchvane, <<https://bg.differencevs.com/6855312-difference-between-experimental-and-observational-study> > (14.04.2022).

[**Разлика** между експериментално и наблюдателно проучване, <https://bg.differencevs.com/6855312-difference-between-experimental-and-observational-study> (14.04.2022).].

² **Prichinnost**,

<[https://bg.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D1%80%D0%B8%D1%87%D0%B8%D0%BD%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82](https://bg.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D1%80%D0%B8%D1%87%D0%B8%D0%B%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82) > (14.04.2022).

[**Причинност**,

<<https://bg.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D1%80%D0%B8%D1%87%D0%B8%D0%BD%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82> > (14.04.2022).]

³ **Boock**, Michael. Provision of Digital Library and Scholarly Communication Services in the Academic Library, 2019,

<<https://ir.library.oregonstate.edu/concern/articles/7h149w84w> > (14.04.2022).

⁴ **ORCID**, <<https://info.orcid.org/what-is-orcid/> > (14.04.2022).

⁵ **Google scholar**,

<https://bg.wikipedia.org/wiki/Google_%D0%9D%D0%B0%D1%83%D0%BA%D0%B0 > (14.04.2022).

⁶ **BPOS**, <<https://pub.bpos.bg/assets/documents/PublicationInstructions.pdf> > (14.04.2022).

References/Литература

1. **Todorova**, T. Development and project management in the library and information sector. Sofia: Za bukвите – O pismeneh, 2014.

[**Тодорова**, Т. Разработване и управление на проекти в библиотечно-информационния сектор. София: За буквите – О писменехъ, 2014.]

2. **Todorova**, T. Copyright and cultural institutions. Sofia: Za bukвите – O pismeneh, 2017.

[**Тодорова**, Таня. Авторскоправна компетенция и културни институции. София: За буквите – О писменехъ, 2017.]

За автора

Габриел Георгиев е докторант по докторска програма „Книгознание, библиотекознание и библиография“ към УниБИТ. Интересите му са в областта на библиотечния мениджмънт. В момента е директор на библиотеката на МУ – Плевен.

За контакт с автора: gabrielmupl@abv.bg

INFLUENCE OF THE COVID-19 EPIDEMIC ON THE MANAGER'S DECISIONS AT THE LIBRARY OF MEDICAL UNIVERSITY – PLEVEN

Gabriel Georgiev

Medical University – Pleven

Abstract: The epidemic of COVID-19 necessitated some decisions in the library of the Medical University in Pleven adequate for the normal functioning of the institution, proving the correctness of the applied management approaches. Before the crisis, a digital center was set up to start the digitalization process; a Facebook page was created and an automated library information system was implemented. During the pandemic we created profiles in ORCID, GOOGLE SCHOLAR and BPOS, we worked remotely. Through observational study, we prove the importance of management decisions before and during the COVID-19 pandemic concluding that they have a positive impact on the development of the university library.

Keywords: management, solutions, project, digital services, Library at Medical University – Pleven, COVID-19.

About the author

Gabriel Georgiev is a PhD student in the doctoral program “Book Science, Library Science and Bibliography” at ULSIT. His interests are in the field of library management. He is currently the director of the library of MU–Pleven.

To contact the author: gabrielmupl@abv.bg